

AMMATILLISET AJASSA!

1/3/2024

Arvoisa kansanedustaja

Ammatilliset ajassa -kirjeessämme haluamme viestiä edustamiemme koulutusaloja koskettavista ajan-kohtaisista aiheista. OAO ry on osa OAJ:tä ja edustamme yli 16 500 ammatillisten oppilaitosten, ammatti-korkeakoulun, taiteen perusopetukset ja vapaan sivistystyön opettajaa ja tutkijaa.

Ammatillisen ja ammattikorkeakoulutuksen rahoitusmallit

Ammatillisessa ja ammattikorkeakoulutuksessa on edessä yhteisiä haasteita. Molempien osalta rahoitusmalleja ollaan uudistamassa yhä vahvemmin tuloksiin perustuvilla ratkaisuilla. Ammattikorkeakoulun rahoitusmalli on lausuntokierroksella ja ammatillisen koulutuksen malli työn alla.

Ammattikorkeakoulun rahoitusjärjestelmä uudistuu siten, että aloitetun koulutuksen vaihtamista ei suositella. Samalla valmistumisaikojen pyritään nopeuttamaan, jolloin ei huomioida opiskelijoiden yksilöllisiä tarpeita. Korkeakoulujen taloutta tulee rajoitusten lisäämisen sijaan tasapainottaa keinoilla, joihin ammattikorkeakoulu voi itse vaikuttaa ja jotka eivät vähennä opetusta määrällisesti tai heikennä sitä laadullisesti.

Toisen asteen koulutuksen rahoitusmallit poikkeavat toisistaan. Lukiokoulutuksessa perusrahoitus on 90 % ja ammatillisessa koulutuksen 70 %. Miksi ammatilliselta koulutukselta vaaditaan suurempaa tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta, vaikka tiedetään millaisten opiskelijoiden ongelmien kanssa painimme arjessa? Miksi rahoitusmalli ei anna opiskelijoille aikaa kasvaa ja kehittyä sivistyneiksi ja tasapainoisiksi yhteiskunnan jäseniksi sekä ammatillisiksi osaajiksi? Nuoria patistetaan valmistumaan mahdollisimman nopeasti. Osa valmistuu jo 17-vuotiaina, jolloin työllistyminen vaikeutuu.

Ammatillisessa koulutuksessa perusrahoitusta suunnitellaan vähennettävän nykyisestä 70 %:ta 50 %:iin. Vastaavasti valmistumista ja työllistymistä mittaavaa suoritus- ja vaikuttavuusrahoitusta ollaan lisäämässä. Rahoituksen painotuksen muutokset soveltuvat erittäin huonosti oppivelvollisuuden tuomiin velvoitteisiin kouluttaa koko ikäluokka ja huomioida opiskelijoiden yksilölliset tarpeet sekä hyvin moninaiset haasteet (mm. elämänhallinnan ongelmat, mielenterveys- ja päihdeongelmat, oppimisen ongelmat, sosiaaliset ongelmat, motivaation puute).

Ammatillisilla oppilaitoksilla on yhä suurempi rooli opiskelijoiden syrjäytymisen estämisessä ja yhteiskuntakelpoisuuden saavuttamisessa. Vaikuttavuusrahoituksessa työllistymisen ja jatko-opintojen lisäksi pitää huomioida oppilaitoksille annettu sosiaalinen vastuu.

Ammatti vaati ammattitaitoa

Molempien koulutusmuotojen osalta mahdolliset ongelmat valmistumisessa tai opiskelijoiden osaamisessa on ministeriön mukaan koulutuksen järjestäjillä, ei itse järjestelmässä. Tilanne on juuri päinvastainen. Koulutuksessa resurssien väheneminen opiskelijoiden kohtaamisessa ja lähiopetuksessa, hallinnollisten prosessien monimutkaistuminen ja lisääntyminen syövät opetuksen ja oppimisen laatua. Olisiko aika uudistaa OKM:n toiminnanohjausta siten, että resurssit suunnataan opetukseen?

Ammattikorkeakoulutuksen ja ammatillisten oppilaitosten yhteydessä nykyinen tulosohjaus tarkoittaa käytännössä suoritustason alentamista. Tämä yhdistettynä rahoituksen leikkauksista johtuviin koulutuksen resurssien pienentymiseen johtaa entisestään osaamistason heikentymiseen, joka näkyy väistämättä myös työelämässä. Nämä tehokkuutta korostavat uudistukset kääntyvät lopulta opiskelijaa ja yhteiskuntaa vastaan.

Ammatilliset oppilaitokset ja ammattikorkeakouluissa kaivataan työrauhaa ja oppimista tukevia ratkaisuja.

- Resursoinnin tasosta on pidettävä kiinni. Toiminnanohjauksella ammatillisissa oppilaitoksissa rahoitus tulee suunnata lähiopetukseen, opettajan antamaan ohjaukseen, opinto-ohjaukseen, erityisopetukseen ja oppimisen tukeen.
- Rahoitusmalleihin tulee saada laatua mittaava elementti.
- Työyhteisöjen työhyvinvointi ja kannustava johtaminen mahdollistavat oppimista tukevan positiivisen kierteen käynnistyminen ammatillisissa oppilaitoksissa ja ammattikorkeakouluissa.

Talvi on ollut pitkä. Ensimmäiset kevään merkit ovat kuitenkin jo ilmassa. Ammatillinen ja ammattikorkeakoulutus tarvitsevat nyt positiivisia uutisia!

Ammatillisin terveisin,
hallituksen puolesta

Lauri Hietalahti
puheenjohtaja
p. 0503286131

Jaana Antila
varapuheenjohtaja
p. 0444557722

Anna Hoffren
varapuheenjohtaja
p. 0505900576